ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 5.7.2019
COM(2019) 322 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Δέκατη τρίτη ετήσια έκθεση 2018 σχετικά με την υλοποίηση της κοινοτικής βοήθειας δυνάμει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 389/2006 του Συμβουλίου, της 27ης Φεβρουαρίου 2006, για τη σύσταση μέσου χρηματοδοτικής στήριξης για την προαγωγή της οικονομικής ανάπτυξης της τουρκοκυπριακής κοινότητας

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Δέκατη τρίτη ετήσια έκθεση 2018 σχετικά με την υλοποίηση της κοινοτικής βοήθειας δυνάμει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 389/2006 του Συμβουλίου, της 27ης Φεβρουαρίου 2006, για τη σύσταση μέσου χρηματοδοτικής στήριξης για την προαγωγή της οικονομικής ανάπτυξης της τουρκοκυπριακής κοινότητας

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 389/2006[1] του Συμβουλίου («κανονισμός για τη βοήθεια») αποτελεί τη βάση για την παροχή βοήθειας προς την τουρκοκυπριακή κοινότητα (ΤΚΚ) και απαιτεί την υποβολή ετήσιας έκθεσης προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η παρούσα έκθεση αφορά το 2018.

2. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ

Από το 2006 έως το τέλος του 2018 είχε προγραμματιστεί ποσό ύψους 520 εκατ. EUR για την υλοποίηση ενεργειών βάσει του κανονισμού για τη βοήθεια. Το ποσό που δεσμεύτηκε τον Οκτώβριο του 2018 για το ετήσιο πρόγραμμα δράσης του 2018 ήταν 34,5 εκατ. EUR[2]. Το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ) για την περίοδο 2014-2020 προσφέρει πολυετή προοπτική στο πρόγραμμα και προβλέπει σταθερή, ετήσια χρηματοδότηση. Το πρόγραμμα βοήθειας έχει, ωστόσο, προσωρινό χαρακτήρα, αφού στόχος του είναι να διευκολύνει την επανένωση της Κύπρου και, τόσο ο κανονισμός για τη βοήθεια όσο και ο κανονισμός αριθ. 1311/2013 του Συμβουλίου[3] για τον καθορισμό του ΠΔΠ, επιτρέπουν την αναθεώρησή του σε περίπτωση επανένωσης.

3. ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Το πρόγραμμα υλοποιείται στις περιοχές της Κυπριακής Δημοκρατίας όπου η κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας δεν ασκεί ουσιαστικό έλεγχο και όπου η εφαρμογή του κεκτημένου έχει ανασταλεί προσωρινά κατ' εφαρμογή του πρωτοκόλλου 10 της συνθήκης προσχώρησης. Η βοήθεια υλοποιείται κυρίως μέσω άμεσης διαχείρισης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αλλά η διαχείριση ορισμένων έργων γίνεται έμμεσα από το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών (UNDP), την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ΕΤΑΑ), το Βρετανικό Συμβούλιο ή τον φορέα Northern Ireland Co-operation Overseas (NI-CO).

Η Επιτροπή υλοποιεί το πρόγραμμα σε ένα μοναδικό πολιτικό, νομικό και διπλωματικό πλαίσιο. Για να μπορέσει η Επιτροπή να υλοποιήσει το πρόγραμμα με βάση τις αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, απαιτούνται ορισμένες ad hoc ρυθμίσεις. Υπό κανονικές συνθήκες, τα προγράμματα βοήθειας που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ περιλαμβάνουν συμφωνίες με τη δικαιούχο κυβέρνηση που προσδιορίζουν το νομικό πλαίσιο της αναπτυξιακής βοήθειας. Τέτοιου είδους συμφωνίες δεν μπορούν να συναφθούν σχετικά με τη βοήθεια προς την τουρκοκυπριακή κοινότητα. Η διαχείριση και ο μετριασμός του εγγενούς κινδύνου είναι μέρος της ευθύνης της Επιτροπής, ενώ τα μέτρα που εγκρίνονται

[1] ΕΕ L 65 της 7.3.2006, σ. 5.
[2] Απόφαση C(2018) 6695 της Επιτροπής.
[3] ΕΕ L 347 της 2.12.2013, σ. 884.

περιλαμβάνουν εντατική παρακολούθηση των συμβάσεων και παροχή υποστήριξης προς τους δικαιούχους, αναθεωρημένους όρους πληρωμής και προσεκτική προσέγγιση όσον αφορά τη χρήση τραπεζικών εγγυήσεων. Η βοήθεια περιλαμβάνει στήριξη με τη μορφή σημαντικού ποσού επιχορηγήσεων, για την οποία απαιτείται διαχείριση με εντατική χρήση πόρων.

Για να εξασφαλιστεί η επιτυχής και βιώσιμη υλοποίηση στο περιβάλλον αυτό, η τουρκοκυπριακή κοινότητα πρέπει να δεσμευθεί πλήρως ως προς την προετοιμασία της σταδιακής εφαρμογής του κεκτημένου μετά από τη διευθέτηση.

Η ομάδα διαχείρισης του προγράμματος δραστηριοποιείται μέσω του γραφείου υποστήριξης του προγράμματος της ΕΕ (EUPSO) στο βόρειο τμήμα της Λευκωσίας. Η αντιπροσωπεία της Επιτροπής στην Κύπρο διοργανώνει επίσης συναντήσεις, σεμινάρια και συνεντεύξεις Τύπου και επικοινωνεί με το κυπριακό κοινό σε όλο το νησί, μεταξύ άλλων σχετικά με το πρόγραμμα βοήθειας. Επιπλέον, το «Infopoint» της ΕΕ, το οποίο χρηματοδοτείται στο πλαίσιο του προγράμματος βοήθειας, εκτελεί μια σειρά από δράσεις επικοινωνίας και προβολής για την παροχή πληροφοριών σχετικά με τις πολιτικές της ΕΕ, τις προτεραιότητες και τις δράσεις για τη στήριξη της τουρκοκυπριακής κοινότητας, και για την προώθηση του ευρωπαϊκού πολιτισμού.

4. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

4.1. Γενική επισκόπηση

Η Επιτροπή εξακολουθεί να εφαρμόζει τον κανονισμό για τη βοήθεια, με γενικότερο στόχο τη στήριξη της επανένωσης. Η Επιτροπή είναι έτοιμη να προσαρμόσει το πρόγραμμα σε περίπτωση σύναψης οποιασδήποτε συμφωνίας στο πλαίσιο των συνομιλιών διευθέτησης.

Οι δράσεις κατά το 2018 περιλάμβαναν τη συνέχιση ορισμένων καθιερωμένων και επιτυχημένων έργων, όπως είναι οι υποτροφίες της ΕΕ και τα μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης για τη στήριξη της Διερευνητικής Επιτροπής Αγνοουμένων (CMP) και της Τεχνικής Επιτροπής για την Πολιτιστική Κληρονομιά (TCCH).

Η συνδρομή σε οικονομικούς τομείς νευραλγικής σημασίας, ως προετοιμασία για διευθέτηση, ενισχύθηκε μέσω έργων για την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα και των αγροτικών περιοχών, καθώς και για την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων. Συνεχίστηκαν οι προσπάθειες για την επίτευξη απτών βελτιώσεων στους τομείς της εξάλειψης των ζωονόσων και της ασφάλειας των τροφίμων.

Εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικά κενά όσον αφορά την ικανότητα των δικαιούχων να εφαρμόσουν αποτελεσματικά το κεκτημένο κατόπιν συνολικής διευθέτησης και η έγκριση πολλών νομοθετικών κειμένων παραμένει εκκρεμής. Ωστόσο, η τουρκοκυπριακή κοινότητα κατανοεί καλύτερα τις προκλήσεις που συνδέονται με την εφαρμογή των εναρμονισμένων με τα πρότυπα της ΕΕ νομοθετικών κειμένων.

Η παροχή επιχορήγησης εξακολουθεί να αποτελεί ουσιώδες στοιχείο του προγράμματος. Για το πρόγραμμα υποτροφιών, η Επιτροπή εξακολούθησε να προσφεύγει στην εξωτερική ανάθεση, για να διασφαλιστεί ότι οι επιχορηγήσεις καταβάλλονται στους δικαιούχους έγκαιρα και αποτελεσματικά.

Επιπλέον, από το 2008, μια μονάδα διαχείρισης έργου (ΜΔΕ), η οποία συστάθηκε βάσει σύμβασης παροχής υπηρεσιών τεχνικής βοήθειας, παρέχει υπηρεσίες υποστήριξης της εφαρμογής των προγραμμάτων επιχορηγήσεων. Η εν λόγω ΜΔΕ, η

οποία μετονομάστηκε σε ομάδα στήριξης των επιχορηγήσεων (GST) το 2018, εξακολουθεί να προσφέρει πολύτιμη βοήθεια στην Επιτροπή όσον αφορά τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της αξιοπιστίας της επιχειρησιακής διαχείρισης, την υλοποίηση και την παρακολούθηση των προγραμμάτων επιχορηγήσεων.

Ένα εκκρεμές ζήτημα είναι η κατασκευή του δικτύου αποχέτευσης της Αμμοχώστου. Η σχετική σύμβαση λύθηκε τον Δεκέμβριο του 2013 από την Επιτροπή. Καθώς όλες οι επιλογές για φιλικό διακανονισμό είχαν εξαντληθεί, η διαφωνία με τον πρώην εργολάβο έχει παραπεμφθεί σε διαιτησία. Παράλληλα, οι σχετικές εργασίες αποκατάστασης δημοπρατήθηκαν το 2018.

Στο τέλος του έτους, ήταν σε ισχύ συνολικά 206 συμβάσεις βάσει του προγράμματος.

4.2. Πρόοδος ανά στόχο

Ο συνολικός στόχος του προγράμματος βοήθειας είναι να διευκολύνει την επανένωση της Κύπρου προάγοντας την οικονομική ανάπτυξη της τουρκοκυπριακής κοινότητας, με ιδιαίτερη έμφαση στην οικονομική ολοκλήρωση της νήσου, τη βελτίωση των επαφών των δύο κοινοτήτων, τόσο μεταξύ τους όσο και με την ΕΕ, και την προετοιμασία για την υιοθέτηση του κεκτημένου.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν το 2018 για την επίτευξη καθενός από τους στόχους του κανονισμού για τη βοήθεια.

4.2.1. Στόχος 1: Ανάπτυξη και αναδιάρθρωση υποδομών

Τον Δεκέμβριο του 2018 υπεγράφη συμφωνία συνεισφοράς με το UNDP για την εφαρμογή του νέου μηχανισμού τοπικών υποδομών (LIF). Ο μηχανισμός αυτός έχει σχεδιαστεί ως διαφανές μέσο για τον εξορθολογισμό των επενδύσεων σε υποδομές προτεραιότητας στο πλαίσιο του προγράμματος βοήθειας. Η αξία της συμφωνίας συνεισφοράς ανέρχεται σε 17,7 εκατ. EUR για περίοδο τριών ετών.

Σκοπός του μηχανισμού είναι να παρέχει υποστήριξη για τον εντοπισμό, τον έλεγχο, την ανάπτυξη, την προμήθεια και τη φυσική υλοποίηση σχετικών επενδύσεων σε τοπικές υποδομές. Τα έργα θα επιλέγονται μέσω τακτικών προσκλήσεων εκδήλωσης ενδιαφέροντος προς τοπικούς δικαιούχους. Ο ακόλουθος ενδεικτικός κατάλογος περιλαμβάνει έργα έτοιμα για υλοποίηση από τις αρχές του 2019:

- Έργο αποκατάστασης του Πεδιαίου ποταμού/ποταμού Kanıdere·
- Παροπλισμός του παλαιού σταθμού επεξεργασίας λυμάτων (ΣΕΛ) της Λευκωσίας·
- Επέκταση των ΣΕΛ της Μόρφου/Güzelyurt και της Αμμοχώστου·
- Δημιουργία εγκατάστασης λιπασματοποίησης πράσινων αποβλήτων στη Λευκωσία.

Τον Δεκέμβριο του 2018 ολοκληρώθηκε, με χρηματοδότηση από την ΕΕ, λεπτομερής μελέτη σκοπιμότητας για την αποκατάσταση του Πεδιαίου ποταμού/ποταμού Kanıdere. Το πεδίο εφαρμογής της μελέτης περιλαμβάνει την κατασκευή γραμμικού πάρκου κατά μήκος τμήματος περίπου 5 χιλιομέτρων του ποταμού, το οποίο αποτελείται από μέτρα αντιπλημμυρικής προστασίας, δρόμους για ποδηλάτες και για πεζούς, χώρους αναψυχής και περιβαλλοντικές εκπαιδευτικές εγκαταστάσεις. Εκτεινόμενο τόσο βόρεια όσο και νότια της πράσινης γραμμής, το εν λόγω δικοινοτικό έργο αποσκοπεί να φέρει κοντά τις κυπριακές κοινότητες μέσω δραστηριοτήτων αναψυχής.

Στον τομέα των υδάτων, υπεγράφη, τον Δεκέμβριο του 2018, σύμβαση έργων ύψους 10,9 εκατ. EUR, για την κατασκευή του τμήματος Λευκωσίας του αγωγού μεταφοράς λυμάτων βόρειας Λευκωσίας (NNTS). Η Επιτροπή υπέγραψε επίσης τη σχετική σύμβαση παροχής υπηρεσιών για την επίβλεψη των εργασιών, ύψους 0,7 εκατ. EUR. Οι εργασίες αναμένεται να ξεκινήσουν κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2019 για περίοδο 33 μηνών. Το έργο θα περιλαμβάνει την κατασκευή αποχετευτικών αγωγών μήκους περίπου 13 χιλιομέτρων και 4 αντλιοστασίων για τη μεταφορά των λυμάτων της Λευκωσίας στον δικοινοτικό ΣΕΛ στη Μια Μηλιά/Haspolat της Λευκωσίας, ο οποίος επίσης αποτελεί έργο που χρηματοδοτήθηκε από την ΕΕ και ολοκληρώθηκε το 2013. Δεδομένου ότι ο υφιστάμενος κεντρικός αγωγός, ο οποίος καλύπτει την κεντρική, τη βόρεια και τη νότια Λευκωσία, βρίσκεται επί του παρόντος σε πλήρη λειτουργία, ο αγωγός NNTS θα διευκολύνει τη σύνδεση περισσότερων αστικών περιοχών με τον ΣΕΛ, σύμφωνα με την οδηγία για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων.

Τον Δεκέμβριο του 2018, υπεγράφη σύμβαση έργων ύψους 2,14 εκατ. EUR και σύμβαση παροχής υπηρεσιών ύψους 0,5 εκατ. EUR για το χρηματοδοτούμενο από την ΕΕ έργο σχετικά με την κατασκευή συστήματος άρδευσης για την επαναχρησιμοποίηση των επεξεργασμένων λυμάτων του ΣΕΛ Μόρφου/Güzelyurt. Οι εργασίες ξεκίνησαν τον Φεβρουάριο του 2019 για περίοδο 29 μηνών. Το έργο θα αξιοποιεί τα επεξεργασμένα λύματα από τον ΣΕΛ, με την κατασκευή μιας δεξαμενής νερού και ενός συστήματος διανομής νερού άρδευσης. Αυτό θα διευκολύνει την ασφαλή επαναχρησιμοποίηση 500 εκατ. λίτρων νερού υψηλής ποιότητας ετησίως για την άρδευση των τοπικών καλλιεργειών. Μέσω του έργου αυτού, η Επιτροπή επιδιώκει να αυξήσει την ευαισθητοποίηση σχετικά με τα οφέλη της επαναχρησιμοποίησης επεξεργασμένων λυμάτων για γεωργική άρδευση στο βόρειο τμήμα της Κύπρου.

Η μελέτη σκοπιμότητας και ο αρχικός σχεδιασμός του συστήματος διανομής για τη χρήση των επεξεργασμένων λυμάτων από τον δικοινοτικό ΣΕΛ στη Μια Μηλιά/Haspolat της Λευκωσίας, έχουν ολοκληρωθεί. Ο τελικός λεπτομερής σχεδιασμός και ο σχετικός φάκελος της πρόσκλησης υποβολής προσφορών για το σημαντικό αυτό δικοινοτικό έργο βρίσκονται στα τελικά στάδια έγκρισης και αναμένεται να ολοκληρωθούν το δεύτερο τρίμηνο του 2019.

Η υποβολή προσφορών για την εκτέλεση των αναγκαίων εργασιών αποκατάστασης στα δίκτυα αποχέτευσης της Αμμοχώστου δρομολογήθηκε το 2018. Η σύμβαση έργων και η σχετική σύμβαση παροχής υπηρεσιών επίβλεψης υπεγράφησαν τον Απρίλιο του 2019.

Οι προπαρασκευαστικές δραστηριότητες για την πρώτη φάση παροπλισμού του παλαιού ΣΕΛ Λευκωσίας ξεκίνησαν. Το έργο θα παρέχει εγκαταστάσεις προεπεξεργασίας για ροές λυμάτων που προέρχονται από τη βιομηχανία τροφίμων και θα μειώσει την επιφάνεια των δεξαμενών που χρησιμοποιούνται για περαιτέρω επεξεργασία των εν λόγω ροών.

Η συνδρομή στον τομέα στερεών αποβλήτων συνεχίστηκε μέσω διαφόρων δράσεων. Δύο συμβάσεις οι οποίες υπογράφηκαν τον Δεκέμβριο του 2017 - «Επέκταση του χώρου υγειονομικής ταφής Κουτσοβέντη/Güngör» και «Σταθμός απαερίωσης χώρου υγειονομικής ταφής» - βρίσκονται στα τελικά στάδια ολοκλήρωσης. Το πρώτο τμήμα των εργασιών επέκτασης του χώρου υγειονομικής ταφής διατέθηκε για χρήση στην ΤΚΚ τον Σεπτέμβριο του 2018.

Τον Δεκέμβριο του 2018, με την υποστήριξη εμπειρογνωμόνων της Επιτροπής, οριστικοποιήθηκε ένα νομικό κείμενο σχετικά με τα απορρίμματα συσκευασίας, σύμφωνα με τα πρότυπα και τις βέλτιστες πρακτικές της ΕΕ. Στο πλαίσιο της συνεχιζόμενης τάσης προς τη βιώσιμη διαχείριση των απορριμμάτων συσκευασίας, το πρόγραμμα βοήθειας υποστηρίζει την ανάπτυξη και τη δημιουργία οργανώσεων ευθύνης των παραγωγών (PRO). Για το σκοπό αυτό έχουν ξεκινήσει συζητήσεις με τον οργανισμό «Green Dot Cyprus». Επιπλέον, η βάση δεδομένων για τη διαχείριση στερεών αποβλήτων, η οποία ολοκληρώθηκε το 2017 με βάση τον ευρωπαϊκό κατάλογο στερεών αποβλήτων, το 2018 επεκτάθηκε ώστε να συμπεριλάβει τα λύματα. Λόγω της επιτυχούς χρήσης της βάσης δεδομένων από τον δικαιούχο, τα τρέχοντα σχέδια για το 2019 προβλέπουν την περαιτέρω επέκτασή της ώστε να συμπεριλάβει την παρακολούθηση των απορριμμάτων συσκευασίας και τη διαχείριση των επιχειρησιακών αδειών για τις PRO.

Η δημιουργία, η εκπαίδευση του προσωπικού και η θέση σε λειτουργία της νέας εγκατάστασης για την αποστείρωση επικίνδυνων ιατρικών αποβλήτων ολοκληρώθηκε με την υπογραφή του πιστοποιητικού προσωρινής παραλαβής τον Αύγουστο του 2018. Το έργο αυτό ενισχύθηκε περαιτέρω μέσω ενός έργου τεχνικών ικανοτήτων που περιλάμβανε τον σχεδιασμό και την υλοποίηση ενός βιώσιμου συστήματος διαχείρισης ιατρικών αποβλήτων. Το 2019 εξακολουθεί να παρέχεται στον τελικό δικαιούχο συμπληρωματική ενίσχυση, για να βοηθηθεί η διασφάλιση της βιώσιμης λειτουργίας.

Τέλος, υπήρξε μέριμνα για τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων και σε προγράμματα επιχορηγήσεων που στηρίζουν την κοινωνία των πολιτών και τις τοπικές κοινότητες. Οι δοθείσες επιχορηγήσεις περιλαμβάνουν τη δημιουργία σταθμών μεταφόρτωσης στερεών αποβλήτων και τη διαχείριση πράσινων αποβλήτων, σύμφωνα με ένα συνεκτικό ολοκληρωμένο σχέδιο διαχείρισης στερεών αποβλήτων που ανέπτυξε η ΕΕ. Τα έργα προχωρούν και αναμένεται να ολοκληρωθούν έως τον Δεκέμβριο του 2020.

Η πρόσκληση υποβολής προσφορών για την προμήθεια εργαστηριακού εξοπλισμού και οργάνων για την ανάλυση του αέρα, των καυσίμων και των υδάτων δρομολογήθηκε τον Δεκέμβριο του 2018. Η σύμβαση αναμένεται να υπογραφεί το τρίτο τρίμηνο του 2019. Ο εξοπλισμός που θα παρασχεθεί βάσει της εν λόγω σύμβασης θα επιτρέπει την ανάλυση και την παρακολούθηση της ποιότητας προκειμένου να επιτευχθεί η συμμόρφωση με τις οδηγίες της ΕΕ.

Επίσης, έχει εγκριθεί έργο για «παροχή εξοπλισμού παρακολούθησης της ποιότητας του αέρα» στο πλαίσιο του προϋπολογισμού του προγράμματος βοήθειας του 2018 και έχουν καταρτιστεί οι τεχνικές προδιαγραφές, ενώ η πρόσκληση για υποβολή προσφορών αναμένεται στα μέσα του 2019. Ο εξοπλισμός θα βελτιώσει το υπάρχον δίκτυο παρακολούθησης της ποιότητας του αέρα που δημιουργήθηκε το 2009-2010 με χρηματοδότηση της ΕΕ.

Τον Νοέμβριο του 2018 υπεγράφη σύμβαση-πλαίσιο για την παροχή τεχνικής βοήθειας για την υλοποίηση προγράμματος ενεργειακής απόδοσης σε σχολεία. Η σύμβαση θα παράσχει εκτίμηση της κατάστασης ενεργειακής απόδοσης σε 10 πειραματικά σχολεία και θα οδηγήσει σε μελέτη σκοπιμότητας στην οποία θα αναλύονται διεξοδικά πιθανά μέτρα για την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης στα υφιστάμενα κτίρια. Η σύμβαση αποσκοπεί επίσης στην αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με την ενεργειακή απόδοση στα σχολεία.

Τέλος, ετοιμάζεται έργο για την «παροχή εξοπλισμού αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης για την πρόληψη της ρύπανσης των υδάτων», το οποίο εγκρίθηκε στο πλαίσιο του προϋπολογισμού του προγράμματος βοήθειας του 2018, και επί του παρόντος συντάσσεται ο φάκελος της πρόσκλησης υποβολής προσφορών. Η εν λόγω πρόσκληση υποβολής προσφορών αναμένεται ότι μπορεί να έχει δρομολογηθεί έως τα μέσα του 2019.

4.2.2. Στόχος 2: Προώθηση της κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης

Το έργο «Τεχνική βοήθεια προς τον ιδιωτικό τομέα (TAPS)», που δρομολογήθηκε τον Νοέμβριο του 2015, ολοκληρώθηκε τον Σεπτέμβριο του 2018. Προκειμένου να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα της δράσης, το έργο της TAPS για την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα θα λάβει συνέχεια μέσω συμφωνίας συνεισφοράς με τον φορέα Northern Ireland Co-operation Overseas (NI-CO), η οποία υπεγράφη τον Δεκέμβριο του 2018. Το έργο «καινοτόμος επιχειρηματικότητα και διάλογος» με διάρκεια τριών ετών έχει συνολικό προϋπολογισμό 3 εκατ. EUR. Η δράση ανταποκρίνεται στην ανάγκη για περισσότερους κοινούς χώρους στην Κύπρο ώστε να καταστούν δυνατές η μεγαλύτερη αλληλεπίδραση, η ανταλλαγή εμπειριών και απόψεων, οι αποτελεσματικές συμπράξεις και η έρευνα. Η δράση αποσκοπεί στη δημιουργία υλικών και εικονικών χώρων για φορείς καινοτομίας, επιχειρηματίες και ερευνητές, καθώς και στην προώθηση του διαλόγου και στην ανταλλαγή γνώσεων σε επίπεδο κοινότητας.

Τον Απρίλιο του 2018 προκηρύχθηκε πρόσκληση υποβολής προτάσεων με τίτλο «ανταγωνιστικές επιχειρήσεις, συνεργατικοί σχηματισμοί και οργανισμοί στήριξης των επιχειρήσεων» με προϋπολογισμό 5 εκατ. EUR. Οι ατομικές συμβάσεις επιχορηγήσεων αναμένεται να υπογραφούν το δεύτερο τρίμηνο του 2019. Τον Σεπτέμβριο του 2018 υπεγράφη σύμβαση-πλαίσιο για την ανάπτυξη τεχνικών προδιαγραφών συστήματος ΤΠ για την υποστήριξη των τοπικών φορέων στην εφαρμογή του συστήματος εποπτείας της αγοράς.

Επιπλέον, ανανεώθηκε η συμφωνία ανάθεσης αρμοδιοτήτων με την ETAA, η οποία αποσκοπεί στην κάλυψη των δύο θεμελιωδών στοιχείων που απαιτούνται για την ενίσχυση της ανταγωνιστικής θέσης των τοπικών ΜΜΕ - πρόσβαση σε χρηματοδότηση και επιχειρηματικές συμβουλές. Έως και τον Δεκέμβριο του 2018, 53 έργα παροχής συμβουλών είχαν εγκριθεί και υλοποιούνταν ή είχαν ολοκληρωθεί.

Στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης, η Επιτροπή υπέγραψε νέα σύμβαση τον Δεκέμβριο του 2018 για να παράσχει τεχνική βοήθεια μέσω των υπηρεσιών παροχής συμβουλών σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις. Η σύμβαση θα έχει διάρκεια 30 μηνών. Η Επιτροπή δημοσίευσε επίσης πρόσκληση υποβολής προτάσεων (αγροτική ανάπτυξη IV) με προϋπολογισμό ύψους 5 εκατ. EUR (το μισό ποσό για την εκτροφή ζώων και το υπόλοιπο για καλλιέργειες). Οι ατομικές συμβάσεις αναμένεται να υπογραφούν το τέταρτο τρίμηνο του 2019.

Το 2018, η τεχνική βοήθεια της ΕΕ βελτίωσε περαιτέρω τις δυνατότητες των ειδικών κτηνιάτρων όσον αφορά την πρόληψη, τον έλεγχο και την εξάλειψη των ζωονόσων. Ως εκ τούτου, το ειδικευμένο κτηνιατρικό προσωπικό μπόρεσε να σχεδιάσει και να εφαρμόσει προγράμματα επιτήρησης, ελέγχου και εκρίζωσης νόσων, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της ΕΕ. Ενισχύθηκαν επίσης οι δυνατότητες έγκαιρης ανίχνευσης και εξάλειψης αναδυόμενων ζωονόσων (όπως ο αφθώδης πυρετός, η οζώδης δερματίτιδα, η πανώλη των μικρών μηρυκαστικών και η ευλογιά των αιγοπροβάτων). Εκπονήθηκαν σχέδια ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων και διαδικασίες για την ταχεία και αποτελεσματική εξάλειψη των επιζωοτιών.

Η συνεχιζόμενη διεξαγωγή δειγματοληψίας και δοκιμών σε ζώα (με πλήρη ενωσιακή χρηματοδότηση) είχε ως αποτέλεσμα το 40 % περίπου των εκτροφών αιγοπροβάτων και βοοειδών να δηλωθούν ως απαλλαγμένα από ζωονόσους, όπως η βρουκέλλωση, η φυματίωση και η λεύκωση των βοοειδών, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της ΕΕ.

Χάρη στο μέσο TAIEX και στην τεχνική βοήθεια που παρείχε, τα νομικά κείμενα και οι διαδικασίες πρόσληψης για τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα (δηλ. των ιδιωτών κτηνιάτρων) στην εφαρμογή προγραμμάτων για τις ζωονόσους και άλλων δημόσιων κτηνιατρικών καθηκόντων (όπως οι έλεγχοι) έχουν ολοκληρωθεί. Αυτό αναμένεται να συμβάλει στην αύξηση των τοπικών δυνατοτήτων όσον αφορά την εφαρμογή εναρμονισμένων με την ΕΕ κτηνιατρικών προγραμμάτων και απαιτήσεων. Επιπλέον, δημιουργήθηκε ένα σύστημα τακτικής ανταλλαγής πληροφοριών και τεκμηρίωσης με τα ενδιαφερόμενα μέρη σχετικά με κτηνιατρικά προγράμματα και κτηνιατρικές δραστηριότητες. Στόχος είναι η συμβολή στην καλύτερη αμοιβαία κατανόηση και στην ταχύτερη βελτίωση ή επίλυση ζητημάτων μεταξύ των κτηνιατρικών υπηρεσιών και των ενδιαφερόμενων μερών.

Επιπλέον, το 2018 η Επιτροπή υπέγραψε νέα σύμβαση έργων ύψους 2,4 εκατ. EUR για να στηρίξει την κατασκευή συστήματος διάθεσης ζωικών αποβλήτων στην ΤΚΚ. Στόχος είναι η βελτίωση της δημόσιας υγείας, της υγείας των ζώων και του περιβάλλοντος με την εφαρμογή συστήματος συλλογής, μεταφοράς και διάθεσης υλικών ζωικής προέλευσης που δεν καταναλώνουν οι άνθρωποι (ζωικά υποπροϊόντα). Η σύμβαση θα χρηματοδοτήσει την κατασκευή μια κεντρικής τοποθεσίας για τη συλλογή, την αποθήκευση και την αποτέφρωση των ζωικών υποπροϊόντων και 6 δευτερευόντων κέντρων συλλογής και μεταφοράς, κατανεμημένων στο βόρειο τμήμα της Κύπρου.

Στον τομέα της εκπαίδευσης, η υλοποίηση 15 έργων επιχορήγησης που ανατέθηκαν το 2016 δυνάμει του προγράμματος επιχορηγήσεων για την καινοτομία και την αλλαγή στην εκπαίδευση VI, ύψους 1,5 εκατ. EUR, συνεχίστηκε και το 2018· 10 εξ αυτών ολοκληρώθηκαν προς το τέλος του έτους. Τα έργα επικεντρώνονται στην βελτίωση των ικανοτήτων διδασκαλίας/μάθησης στα σχολεία με την καθιέρωση εξωσχολικών δραστηριοτήτων και προγραμμάτων κοινωνικών δεξιοτήτων καθώς και με τη δημιουργία επιστημονικών εργαστηρίων και θερμοκηπίου για βιολογική γεωργία. Από την άλλη πλευρά, τα έργα δια βίου μάθησης βοηθούν στη βελτίωση των επαγγελματικών ικανοτήτων των αρχιτεκτόνων και των μηχανικών και εισάγουν μαθήματα επιχειρηματικότητας και δια βίου κατάρτισης για τη βελτίωση της απασχολησιμότητας των νέων.

Κατά τη διάρκεια του 2018, δόθηκαν 10 πρόσθετες επιχορηγήσεις στο πλαίσιο του προγράμματος επιχορηγήσεων για την «καινοτομία και την αλλαγή στην εκπαίδευση VII», ύψους 1,5 εκατ. EUR. Στο πλαίσιο αυτού του νέου προγράμματος, τα σχολικά έργα επικεντρώνονται στην ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης και της κινητικότητας των παιδιών με ειδικές ανάγκες, στη βελτίωση των πρακτικών εκμάθησης της αγγλικής και της ελληνικής γλώσσας με τη βοήθεια της τεχνολογίας, και στην καθιέρωση εξωσχολικών δραστηριοτήτων για τη βελτίωση των δεξιοτήτων ζωής των μαθητών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τα έργα διά βίου μάθησης συμβάλλουν στη βελτίωση των επιχειρηματικών δεξιοτήτων των νέων και των γυναικών, στην ενίσχυση των πρακτικών κοινωνικής επιχειρηματικότητας στην ΤΚΚ και στην ανάπτυξη προγραμμάτων διά βίου μάθησης για τη βελτίωση της απασχολησιμότητας των νέων και των ατόμων με αναπηρία. Τα έργα επιχορήγησης αναμένεται να ολοκληρωθούν έως τον Δεκέμβριο του 2021.

Το δεύτερο έργο τεχνικής βοήθειας για την επαγγελματική εκπαίδευση, την κατάρτιση και την αγορά εργασίας (VETLAM II), που δρομολογήθηκε τον Νοέμβριο του 2015, ολοκληρώθηκε τον Νοέμβριο του 2018. Το έργο συνέβαλε στην αναθεώρηση και στην ανάπτυξη 41 επαγγελματικών προτύπων για επαγγελματικές δεξιότητες. Επιπλέον, συνέβαλε στην ανάπτυξη επαγγελματικής ταξινόμησης σύμφωνα με τα πρότυπα της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας ISCO-08, στρατηγικής για τις επαγγελματικές σχολές, και ενεργητικών μέτρων πολιτικής για την αγορά εργασίας για τρεις επιλεγμένες μειονεκτούσες ομάδες (νέοι, γυναίκες και άτομα με αναπηρία). Επίσης, αναπτύχθηκαν οι διαδικασίες αξιολόγησης για τα προγράμματα μάθησης και μαθητείας με βάση την εργασία καθώς και μια τοπική ομάδα αξιολογητών.

Υπεγράφη σύμβαση-πλαίσιο για την περαιτέρω στήριξη του τομέα της εκπαίδευσης σύμφωνα με τις προτεραιότητες του στρατηγικού πλαισίου της ΕΕ για την εκπαίδευση και την κατάρτιση 2020. Η τεχνική βοήθεια είχε ως στόχο να προβεί σε εκτίμηση της τρέχουσας κατάστασης στον τομέα της εκπαίδευσης και της σύνδεσής της με την οικονομία, να διευκολύνει την κατάρτιση αναπτυξιακού σχεδίου και να συμβάλει στον προσδιορισμό των αναγκών που θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν με τη μελλοντική στήριξη της ΕΕ στον τομέα της εκπαίδευσης. Η στήριξη ολοκληρώθηκε τον Δεκέμβριο του 2018 και τα παραδοτέα της θα χρησιμοποιηθούν ως βάση για την προετοιμασία μελλοντικής στήριξης στον τομέα της εκπαίδευσης.

Με βάση τα αποτελέσματα προηγούμενων εργασιών ανάλυσης, η δεύτερη φάση του προγράμματος οικονομικής παρακολούθησης που υλοποιήθηκε από την Παγκόσμια Τράπεζα παρείχε επιπλέον εις βάθος ανάλυση και τεχνική βοήθεια σε σημαντικούς τομείς. Το πρόγραμμα είχε ως επίκεντρο την δημοσιονομική ανάλυση, τους οικονομικά βιώσιμους οργανισμούς δημόσιας διοίκησης, τις οικονομικές και εμπορικές επιπτώσεις της επανένωσης, την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα και την κοινωνική ένταξη, καθώς και την μακροοικονομική παρακολούθηση. Σύμφωνα με τις πολιτικές προτεραιότητες στο πλαίσιο του προγράμματος βοήθειας, το 2017 συνήφθη σύμβαση για πρόσθετο χρηματοδοτικό κονδύλιο ύψους 4,8 εκατ. EUR για τη συνέχιση της συμμετοχής της Παγκόσμιας Τράπεζας προκειμένου να αξιοποιηθεί το αναλυτικό και συμβουλευτικό έργο που έχει πραγματοποιηθεί μέχρι σήμερα και να συνεχιστεί η παροχή συμβουλών και στοχευμένης στήριξης στην τουρκοκυπριακή κοινότητα μέχρι τον Δεκέμβριο του 2020. Το πρόγραμμα συνέχισε τις δραστηριότητές του το 2018, με στοχευμένη στήριξη για την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα, για τον γεωργικό τομέα, την κοινωνική ένταξη και τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης.

4.2.3. Στόχος 3: Ενθάρρυνση της συμφιλίωσης, μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης και στήριξη της κοινωνίας των πολιτών

Η Διερευνητική Επιτροπή Αγνοουμένων (ΔΕΑ), η οποία υποστηρίζεται από το πρόγραμμα βοήθειας μέσω ρύθμισης έμμεσης διαχείρισης με το UNDP, συνέχισε το επιτόπιο και το εργαστηριακό της έργο. Μέχρι το τέλος του 2018, από τους συνολικά 2 002 αγνοούμενους, η ΔΕΑ προέβη σε εκταφή 1 202 λειψάνων, εκ των οποίων 927 έχουν ταυτοποιηθεί γενετικά και έχουν επιστραφεί στις οικογένειές τους.

Τον Δεκέμβριο του 2018, η συμφωνία συνεισφοράς με το UNDP επεκτάθηκε στην παροχή χρηματοδότησης για τις εργασίες της ΔΕΑ για το έτος 2019, με ποσό ύψους 3 εκατ. EUR. Συνολικά, κατά την περίοδο 2006-2019, η ΕΕ συνέβαλε με ποσό ύψους 25,5 εκατ. EUR, το οποίο ισοδυναμεί με το 75 % της συνολικής χρηματοδότησης που χορηγήθηκε στη ΔΕΑ σε διάστημα 13 ετών.

Με την πάροδο του χρόνου, καθίσταται ολοένα και πιο δύσκολο να συγκεντρωθούν ακριβείς πληροφορίες ώστε να προσδιοριστεί η τοποθεσία των χώρων ταφής. Πρόκειται για μια βασική πρόκληση που πρέπει να αντιμετωπιστεί πλέον με ανανεωμένες προσπάθειες όσον αφορά την έρευνα στον τομέα των στρατιωτικών και μη αρχείων στην Κύπρο και στο εξωτερικό, καθώς και με μεγαλύτερη χρήση των εργαλείων ΤΠ προκειμένου να διευκολυνθούν οι φάσεις έρευνας, εκσκαφής και εκταφής.

Η πρόσθετη χρηματοδότηση ύψους 0,4 εκατ. EUR επί της συνήθους ετήσιας χρηματοδότησης προέρχεται από τον προϋπολογισμό του προγράμματος βοήθειας του 2017 κατόπιν ειδικού αιτήματος της ΔΕΑ. Η πρόσθετη χρηματοδότηση καλύπτει το αυξημένο κόστος των αναλύσεων DNA και το αυξημένο κόστος αποζημίωσης και αποκατάστασης των οδών και των ιδιωτικών ιδιοκτησιών που επηρεάζονται από τις εκσκαφές. Επιπλέον, η πρόσθετη χρηματοδότηση καλύπτει επίσης τη μελέτη σκοπιμότητας του χώρου υγειονομικής ταφής στο Δίκωμο/Dikmen.

Διετής έρευνα οδήγησε, στα τέλη του 2017, σε πληροφορίες για εικαζόμενη μεταφορά ανθρώπινων λειψάνων από την Άσκεια στη χωματερή στο Δίκωμο/Dikmen μεταξύ του 1995 και του 1996. Η ΕΕ, μην έχοντας λάβει γνώση των εν λόγω πληροφοριών, χρηματοδότησε, από το 2009 έως το 2012, έργο για την αποκατάσταση του χώρου υγειονομικής ταφής. Τον Ιανουάριο του 2018, η Επιτροπή κοινοποίησε στη ΔΕΑ τις τεχνικές προδιαγραφές και τα σχέδια των εργασιών που εκτελέστηκαν στο πλαίσιο του έργου της ΕΕ. Τον Φεβρουάριο του 2018, η ΔΕΑ ζήτησε να χρηματοδοτηθεί μελέτη σκοπιμότητας προκειμένου να εκτιμηθεί η δυνατότητα εκσκαφής στον χώρο υγειονομικής ταφής με τα κατάλληλα μέτρα ασφαλείας ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι υγειονομικοί κίνδυνοι που προκύπτουν από μια εκσκαφή, καθώς και για να εκτιμηθεί το κόστος της εν λόγω εκσκαφής και της επακόλουθης ενδεχόμενης αποκατάστασης του χώρου. Η Επιτροπή απάντησε θετικά στο αίτημα αυτό και η μελέτη βρίσκεται σε εξέλιξη.

Η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς μέσω της δικοινοτικής τεχνικής επιτροπής για την πολιτιστική κληρονομιά (TCCH) παρέμεινε βασικό στοιχείο των δράσεων συμφιλίωσης και οικοδόμησης εμπιστοσύνης που υποστηρίζονται από το πρόγραμμα βοήθειας. Συνολικά, το πρόγραμμα πολιτιστικής κληρονομιάς έλαβε 14,7 εκατ. EUR από κονδύλια της ΕΕ, τα οποία χρησιμοποιούνται για τη βελτίωση της προστασίας 75 τοποθεσιών πολιτιστικής κληρονομιάς σε ολόκληρο το νησί. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται 58 ολοκληρωθέντα προγράμματα εργασίας, 9 ολοκληρωθέντα έργα σχεδιασμού και 8 εν εξελίξει έργα. Τα κυριότερα επιτεύγματα κατά τη διάρκεια του 2018 ήταν η ολοκλήρωση των εργασιών συντήρησης για τον μιναρέ του Camii-Kebir και το χαμάμ στην Πάφο, το τζαμί της Τούζλα στην Λάρνακα και τους αρχαιολογικούς χώρους της Αγίας Τριάδας και του Αγίου Φίλωνος στην Καρπασία/Karpaz. Στην Αμμόχωστο, ανακαινίστηκαν η εκκλησία της Αγίας Μαρίας των Αρμενίων και η εκκλησία της Αγίας Μαρίας των Καρμελιτών, μαζί με τον προμαχώνα Ραβελίν στην Πύλη της Ξηράς και την εκκλησία της Αγίας Άννας. Λαμβάνονται μέτρα για να αναπτυχθούν οι δεξιότητες των επιστατών προκειμένου εξασφαλιστεί επαρκής συντήρηση και φύλαξη των αποκατασταθέντων χώρων από τις κοινότητες των δικαιούχων.

Ανταποκρινόμενη σε πρωτοβουλία των δύο Κυπρίων ηγετών για νέα μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης, η Επιτροπή ενήργησε ταχέως το 2015 για την ανακατανομή των πόρων που απαιτούνταν για το άνοιγμα νέων σημείων διέλευσης στη Δερύνεια και στο Απλίκι Λεύκας. Τα σημεία διέλευσης άνοιξαν στις 2 Νοεμβρίου 2018.

Η στήριξη της κοινωνίας των πολιτών συνεχίστηκε το 2018. Το έργο Civic Space, που παρέχει τεχνική βοήθεια στις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών (ΟΚΠ), συνέχισε να αναπτύσσει τις δυνατότητες των ΟΚΠ, να προωθεί ένα ευνοϊκό περιβάλλον για την ανάπτυξη της κοινωνίας των πολιτών και να ενθαρρύνει τη δικτύωση και τις κοινές δράσεις με ελληνοκυπριακές και άλλες ΟΚΠ της ΕΕ. Από το 2015, η κοινωνία των πολιτών, μέσω του μηχανισμού της «Grow Civic», έχει στηρίξει 49 πρωτοβουλίες (εκ των οποίων 8 το 2018) για την ενεργό συμμετοχή των πολιτών σε τομείς όπως η ειρήνη και η συμφιλίωση, η νεολαία, η εκπαίδευση, η υγεία, η τέχνη, τα ανθρώπινα δικαιώματα ή το περιβάλλον. Το Φόρουμ της κοινωνίας των πολιτών, πλατφόρμα στην οποία οι ΟΚΠ μπορούν να εκφράσουν τις προσδοκίες και τις προτεραιότητές τους, συνεδρίαζε ανά τρίμηνο. Το φόρουμ αυτό λειτούργησε ως καταλύτης υποστήριξης και προώθησε την ενεργό συμμετοχή των πολιτών στα κοινά.

Την περίοδο Σεπτεμβρίου-Οκτωβρίου 2018 πραγματοποιήθηκε για τρίτη φορά ένας ολόκληρος μήνας δράσεων από ΟΚΠ με την ονομασία «Open Door Festival», με στόχο να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση και η προβολή των δραστηριοτήτων των ΟΚΠ, να προωθηθεί ο εθελοντισμός μεταξύ των πολιτών όλων των ηλικιών και να διευκολυνθεί η δικτύωση μεταξύ των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στην Λευκωσία και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών σε άλλες περιοχές. Κατά τη διάρκεια των δράσεων, περισσότερες από 60 ενώσεις, ιδρύματα, πλατφόρμες, πρωτοβουλίες και ακτιβιστές, συμπεριλαμβανομένων 10 δικοινοτικών οργανώσεων, οργάνωσαν περισσότερες από 120 δραστηριότητες για να συναντηθούν με το κοινό και να δικτυωθούν με άλλες ΟΚΠ. Διοργανώθηκαν δικοινοτικές αμοιβαίες επισκέψεις μεταξύ των ΟΚΠ Λεμεσού και Αμμοχώστου με μεγάλο ενδιαφέρον και για τα δύο μέρη.

Τον Αύγουστο του 2018 οργανώθηκε στις Βρυξέλλες και στο Άμστερνταμ επίσκεψη ενημέρωσης σχετικά με την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, με τη συμμετοχή ενός μέλους από οκτώ διαφορετικές ΟΚΠ. Η ενημερωτική επίσκεψη αποσκοπούσε στην αύξηση των γνώσεων και της πείρας σχετικά με την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και παρείχε στους συμμετέχοντες ευκαιρίες δικτύωσης σε επίπεδο ΕΕ.

Οι 18 εκκρεμείς συμβάσεις που ανατέθηκαν στο πλαίσιο των προγραμμάτων επιχορηγήσεων «Κοινωνία των πολιτών σε δράση IV και V» ολοκληρώθηκαν το 2018, ενώ 8 νέες συμβάσεις υπογράφηκαν στο πλαίσιο της του προγράμματος «Κοινωνία των πολιτών σε δράση VI». Με αυτές χρηματοδοτούνται διάφορες δράσεις στους τομείς του περιβάλλοντος, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της τέχνης και του αθλητισμού προκειμένου να ενισχύονται οι δυνατότητες των ΟΚΠ, καθώς και να ενθαρρύνεται η συμμετοχή των πολιτών και οι διακοινοτικές ανταλλαγές.

Τον Ιούνιο του 2018 δρομολογήθηκε νέα πρόσκληση υποβολής προτάσεων με τίτλο «Μαζί κατά της εμπορίας ανθρώπων», με σκοπό την ενθάρρυνση μιας αποτελεσματικής και συντονισμένης αντίδρασης σε όλες τις μορφές εμπορίας ανθρώπων, την πρόληψη της εμπορίας ανθρώπων και τη βελτίωση της πρόσβασης των θυμάτων σε δικαιώματα.

4.2.4. Στόχος 4: Προσέγγιση της τουρκοκυπριακής κοινότητας στην ΕΕ

Η διαχείριση του προγράμματος υποτροφιών της ΕΕ έχει ανατεθεί στο Βρετανικό Συμβούλιο από το ακαδημαϊκό έτος 2014-15. Ο διαθέσιμος προϋπολογισμός στο πλαίσιο της πρόσκλησης του 2018/19 επέτρεψε τη χρηματοδότηση 171 υποτροφιών για το ακαδημαϊκό έτος 2018/2019. Οι υποτροφίες αυτές υποστηρίζουν φοιτητές

κατά το πρώτο έτος των προπτυχιακών σπουδών, μεταπτυχιακούς φοιτητές σε μεταπτυχιακά ή διδακτορικά προγράμματα, καθώς και ερευνητές και επαγγελματίες, για την περαιτέρω ανάπτυξη των γλωσσικών και επαγγελματικών δεξιοτήτων τους στα κράτη μέλη της ΕΕ, μέσω γλωσσικών μαθημάτων και προγραμμάτων υποτροφιών. Από το 2007, το πρόγραμμα υποτροφιών έχει εξασφαλίσει πρόσβαση σε υποτροφίες για περισσότερους από 1 400 Τουρκοκύπριους φοιτητές και επαγγελματίες.

Η διασφάλιση της συνέχειας του εν λόγω προγράμματος θεωρείται ζωτικής σημασίας και θα καταβληθούν αυξημένες προσπάθειες εστιάζοντας στις ανάγκες και τα κενά εντός της τουρκοκυπριακής κοινότητας. Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων διαχείρισης του προγράμματος υποτροφιών, το Βρετανικό Συμβούλιο διοργανώνει κάθε χρόνο ημερίδα με θέμα «Σπουδές στην Ευρώπη» για την παροχή πληροφοριών στους φοιτητές σχετικά με τις δυνατότητες σπουδών στην ΕΕ. Τα τελευταία χρόνια αναπτύσσεται ηλεκτρονικό δίκτυο αποφοίτων προκειμένου να ενισχυθεί η επικοινωνία και οι επαγγελματικές σχέσεις μεταξύ των αποφοίτων που έτυχαν υποτροφίας. Το Βρετανικό Συμβούλιο παρακολουθεί συνεχώς τον μεσοπρόθεσμο αντίκτυπο, για παράδειγμα το ποσοστό επιστροφής φοιτητών στην Κύπρο και την επιτυχία στην εξεύρεση απασχόλησης.

Η υψηλή ζήτηση από την τουρκοκυπριακή κοινότητα για πληροφόρηση σχετικά με την ΕΕ συνεχίστηκε και το 2018. Το «Infopoint» της ΕΕ, η διαχείριση του οποίου γίνεται από κοινού με την αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Κύπρο, άρχισε να λειτουργεί στις αρχές του 2015 και χρηματοδοτείται με συνολικό προϋπολογισμό ύψους 3 εκατ. EUR για περίοδο 60 μηνών (με παράταση της σύμβασης). Εξασφάλισε σημαντική προβολή για την ΕΕ, τις πολιτικές της και το πρόγραμμα βοήθειας. Μέχρι σήμερα, το Infopoint της ΕΕ έχει καλύψει περισσότερα από 25 θέματα σχετικά με την ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των θεμάτων του περιβάλλοντος (νερό, ενέργεια, ανακύκλωση, βιοποικιλότητα), της βιολογικής γεωργίας, της υγείας και ασφάλειας στον χώρο εργασίας, της ασφάλειας των τροφίμων, της καλής μεταχείρισης των ζώων και της υγείας των ζώων. Επίσης, έχει καλύψει θέματα όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, τα δικαιώματα των παιδιών, η ισότητα των φύλων, τα δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙ και τα δικαιώματα των καταναλωτών.

Το 2018, το Infopoint της ΕΕ διοργάνωσε 50 εκδηλώσεις (34 στη Λευκωσία και 16 εκτός Λευκωσίας), στις οποίες συμπεριλαμβάνονται η Ημέρα της Ευρώπης, η Ευρωπαϊκή Εβδομάδα κατά του ρατσισμού, η Ευρωπαϊκή Εβδομάδα Νεολαίας & η Παγκόσμια Ημέρα Νεολαίας, η Ευρωπαϊκή Νύχτα των Ερευνητών, η Ημέρα Κατά της Εμπορίας Ανθρώπων, η Εβδομάδα Κινητικότητας και Οδικής Ασφάλειας και η Ευρωπαϊκή Εβδομάδα ΜΜΕ. Οι εκδηλώσεις αυτές συγκέντρωσαν πάνω από 5 144 συμμετέχοντες, γεγονός που δείχνει το αυξημένο ενδιαφέρον της κοινότητας (οι εκδηλώσεις του 2017 συγκέντρωσαν 4 849 συμμετέχοντες και οι εκδηλώσεις του 2016 4 382 συμμετέχοντες). Ο αριθμός των εκδηλώσεων με τη συμμετοχή σχολείων αυξήθηκε για να εξασφαλιστεί ευρύτερη απήχηση.

Το 2018 διανεμήθηκαν 5 151 προϊόντα πληροφόρησης και 12 ενημερωτικά δελτία (σύνολο από τότε που άνοιξε το Infopoint: 18 835 και 42 αντίστοιχα). Επίσης, το 2018 δημοσιεύτηκαν 493 ειδησεογραφικά άρθρα και προβλήθηκαν 45 τηλεοπτικά σποτ στα τοπικά μέσα (1 759 και 160 αντίστοιχα από την έναρξη του έργου). Οι επισκέψεις στη σελίδα «Abbilgi» του Facebook επιβεβαίωσαν τη δημοτικότητα των δραστηριοτήτων (2 982 νέα «like» το 2018, με αποτέλεσμα ο συνολικός αριθμός των

«like» από την έναρξη λειτουργίας να ανέρχεται σε 13 998). Έως το τέλος του 2018, η σελίδα στο Facebook είχε φτάσει τις 291 829 αναρτήσεις.

Το Infopoint της ΕΕ υποστήριξε επίσης την προώθηση όλων των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων, καθώς και άλλων έργων και εκδηλώσεων που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του προγράμματος βοήθειας, με αναρτήσεις / υπενθυμίσεις στο Facebook, αφίσες σε βιτρίνες, καθώς και φιλοξενία εκδηλώσεων και έναρξη έργων στον δημόσιο χώρο του. Έχει συνάψει στρατηγικές συνεργασίες με άλλα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ έργα, με έργα τεχνικής βοήθειας, καθώς και με τα σχετικά τμήματα και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

4.2.5. Στόχοι 5-6: Προετοιμασία της τουρκοκυπριακής κοινότητας για την καθιέρωση και εφαρμογή του κεκτημένου

Το μέσο της Επιτροπής για τεχνική βοήθεια και ανταλλαγή πληροφοριών (TAIEX) χρησιμοποιείται για την υλοποίηση των στόχων 5 και 6 του κανονισμού για τη βοήθεια και, ως εκ τούτου, συμβάλλει στην προετοιμασία της τουρκοκυπριακής κοινότητας για την εφαρμογή του κεκτημένου ενόψει της άρσης της αναστολής του, από την έναρξη ισχύος μιας συνολικής διευθέτησης του κυπριακού προβλήματος.

Η συνδρομή συνεχίστηκε το 2018 σε 17 βασικά σημεία, ή «τομείς», του κεκτημένου. Συνολικά, ο αριθμός των εκδηλώσεων που διοργανώθηκαν το 2018 ήταν 207. Μεταξύ άλλων οι δράσεις του TAIEX περιλάμβαναν αποστολές εμπειρογνωμόνων, εργαστήρια και επισκέψεις μελέτης. Οι ενδιαφερόμενοι φορείς της τουρκοκυπριακής κοινότητας επέδειξαν σημαντικά αυξημένη συνειδητοποίηση των απαιτήσεων του κεκτημένου στην πλειονότητα των τομέων στους οποίους δραστηριοποιείται το TAIEX.

Συνεχίστηκε η στήριξη του εμπορίου διαμέσου της πράσινης γραμμής (κανονισμός 866/2004). Οι ανεξάρτητοι εμπειρογνώμονες συμμετείχαν το 2018 στην εκτέλεση των τακτικών φυτοϋγειονομικών ελέγχων σε πατάτες και εσπεριδοειδή, στη λήψη δειγμάτων μελιού για ανάλυση και στην εκπόνηση ενημερωμένου καταλόγου σκαφών των οποίων τα αλιεύματα μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο εμπορικών συναλλαγών διαμέσου της πράσινης γραμμής.

4.3. Δημοσιονομική εκτέλεση (συμβάσεις και πληρωμές)

4.3.1. Ανάθεση συμβάσεων

Το 2018, η Επιτροπή υπέγραψε νομικές δεσμεύσεις ύψους 56,2 εκατ. EUR, γεγονός που σημαίνει ότι το σημαντικό ποσό συσσωρευμένων πόρων που παρέμεναν αδιάθετοι στο πλαίσιο του προγράμματος βοήθειας έχει τεθεί υπό έλεγχο.

4.3.2. Πληρωμές

Το 2018, οι πληρωμές ανήλθαν σε 26,3 εκατ. EUR (17,2 εκατ. EUR το 2017).

4.4. Παρακολούθηση

Η Επιτροπή είναι άμεσα υπεύθυνη για την εκτέλεση των περισσότερων έργων (άμεση διαχείριση). Το επίπεδο παρακολούθησης από το προσωπικό της Επιτροπής είναι πολύ υψηλό, με συνεχείς επαφές με εργολάβους, επισκέψεις δειγματοληπτικού ελέγχου, καθώς και επιτόπιες συνεδριάσεις και συνεδριάσεις συντονιστικών επιτροπών. Η ΜΔΕ/GST συνέχισε να υποστηρίζει την Επιτροπή κατά την παρακολούθηση της εφαρμογής των συμβάσεων επιχορήγησης/έργων που ανατίθενται στις τοπικές κοινότητες για την ανάπτυξή τους, σε μικρομεσαίες και αγροτικές επιχειρήσεις, σε οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, σε σχολεία και

σε οργανισμούς επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, ενώ επίσης υποστηρίζει τους δικαιούχους επιχορηγήσεων κατά την εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ περί εκτελέσεως των συμβάσεων επιχορήγησης, συμπεριλαμβανομένων των δευτερογενών δημοσίων συμβάσεων.

Επιπλέον, η Επιτροπή υλοποιεί μια σειρά συμβάσεων υπό καθεστώς έμμεσης διαχείρισης. Οι φορείς υλοποίησης, όπως το UNDP, η ETAA, το Βρετανικό Συμβούλιο και ο φορέας Northern Ireland Co-operation Overseas (NI-CO) αξιολογούνται βάσει πυλώνων και υποβάλλουν έκθεση στην Επιτροπή σύμφωνα με τις αντίστοιχες συμφωνίες-πλαίσια. Η Επιτροπή συμμετέχει ενεργά στην καθημερινή παρακολούθηση αυτών των δράσεων.

Για το TAIEX η τακτική παρακολούθηση περιλαμβάνει συνεδριάσεις της συντονιστικής ομάδας του έργου, για την καταγραφή και την αξιολόγηση της προόδου και για περαιτέρω σχεδίαση. Η υλικοτεχνική υποστήριξη του TAIEX παρακολουθείται μέσω του ηλεκτρονικού συστήματος διαχείρισης του TAIEX.

4.5. Εσωτερικοί και άλλοι έλεγχοι

Το 2017, η Υπηρεσία Εσωτερικού Λογιστικού Ελέγχου (IAS) διενήργησε έλεγχο σχετικά με τη οικονομική διαχείριση της Υπηρεσίας Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων (SRSS), συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής διαχείρισης του προγράμματος βοήθειας. Οι στόχοι του ελέγχου περιλάμβαναν, μεταξύ άλλων, την καταλληλότητα του σχεδιασμού και την ουσιαστική εφαρμογή του συστήματος εσωτερικού ελέγχου για την οικονομική διαχείριση (νομιμότητα και κανονικότητα και αποδοτικότητα της οικονομικής ροής εργασιών). Η IAS εντόπισε ορισμένες αδυναμίες στο περιβάλλον εσωτερικού ελέγχου που εφαρμόζεται στις διαδικασίες προμηθειών, οι οποίες αντιμετωπίζονται μέσω της εφαρμογής σχεδίου δράσης το οποίο αποτελεί απάντηση στις συστάσεις της IAS.

Τα ακόλουθα έχουν εφαρμοστεί ως διορθωτικά μέτρα: i) πριν από την δρομολόγηση διαδικασίας σύναψης σύμβασης στο πλαίσιο του προγράμματος βοήθειας, διενεργείται ανάλυση αναγκών βάσει νέου υποδείγματος που έχει σχεδιαστεί για τον σκοπό αυτό και η επιλογή της διαδικασίας σύναψης σύμβασης γίνεται στη βάση αυτή· ii) παράλληλα, έχουν αναπτυχθεί κατάλληλοι πίνακες παρακολούθησης των διαύλων σύναψης συμβάσεων, από την έναρξη της διαδικασίας υποβολής προσφορών έως την υπογραφή της σύμβασης· και iii) έχουν εκδοθεί κατευθυντήριες γραμμές για την αποσαφήνιση των ισχυόντων κανόνων.

4.6. Αξιολόγηση

Θα απαιτηθεί σημαντική βελτίωση των στατιστικών στην τουρκοκυπριακή κοινότητα για να συνοδεύσει τη μελλοντική σταδιακή εφαρμογή του κεκτημένου.

Τον Νοέμβριο του 2018, η SRSS σύναψε σύμβαση για την εκτέλεση της πρώτης άσκησης «παρακολούθησης βάσει αποτελεσμάτων» (ROM) με στόχο την επανεξέταση τουλάχιστον 16 δράσεων όσον αφορά τη συνάφεια, την αποδοτικότητα, την αποτελεσματικότητα και τη βιωσιμότητα. Η εν λόγω άσκηση θα βοηθήσει την SRSS όσον αφορά την παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων σχετικά με έργα που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ στο πλαίσιο του προγράμματος βοήθειας. Οι επανεξετάσεις στα πλαίσια ROM θα επικεντρωθούν σε συμβάσεις παροχής υπηρεσιών και σε προγράμματα επιχορηγήσεων και θα καλύπτουν τόσο εν εξελίξει όσο και πρόσφατα περατωθείσες συμβάσεις. Η εφαρμογή της σύμβασης ROM θα συνεχιστεί για περίοδο δύο ετών.

4.7. Πληροφόρηση, δημοσιότητα και προβολή

Συνολικά, το 2018 πραγματοποιήθηκαν 330 δράσεις προβολής και επικοινωνίας, πολλές από τις οποίες διοργανώθηκαν σε συνεργασία με την αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Κύπρο. Οι κυριότερες εκδηλώσεις το 2018 ήταν: παρουσιάσεις σχετικά με την κατάσταση της Ένωσης και τις προτεραιότητες για το 2018, το σύνολο δράσεων «Open Door Festival», ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με το έργο των ΟΚΠ σε διάφορες πόλεις, εργαστήρια ασφάλειας των τροφίμων σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο η στήριξη της ΕΕ ενισχύει την ασφάλεια των τροφίμων, καθώς και επισκέψεις στον χρηματοδοτούμενο από την ΕΕ ΣΕΛ Μόρφου/Güzelyurt από μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Η ημέρα της Ευρώπης εορτάστηκε με 1 μεγάλης κλίμακας υπαίθρια εκδήλωση στη Λευκωσία και 2 υπαίθριες συναυλίες κλασικής μουσικής μουσικής από την δικοινοτική ορχήστρα δωματίου, στη Λεύκα/Lefke και στον Τέμπλο/Zeytinlik, με περισσότερους από 500 συμμετέχοντες.

Οι πολυάριθμες δημόσιες εκδηλώσεις σχετικά με τις υποτροφίες της ΕΕ προς την τουρκοκυπριακή κοινότητα, συμπεριλαμβανομένης εκδήλωσης για την δικτύωση φοιτητών και αποφοίτων στη Λευκωσία, εξασφάλισαν ευρεία προβολή. Πραγματοποιήθηκαν τελετές για την ολοκλήρωση διαφόρων έργων πολιτιστικής κληρονομιάς, συμπεριλαμβανομένων των έργων στις εκκλησίες της Αγίας Μαρίας των Αρμενίων και της Αγίας Μαρίας των Καρμελιτών και στον προμαχώνα Ραβελίν στην Πύλη της Ξηράς. Η εκδήλωση στον Κουτσοβέντη/Güngör, η οποία ανήγγειλε την έναρξη λειτουργίας της νεότευκτης εγκατάστασης αποθήκευσης στερεών αποβλήτων (φάση 2), διασφάλισε ευρεία προβολή της στήριξης της ΕΕ στην τουρκοκυπριακή κοινότητα όσον αφορά τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων. Επίσης, στο πλαίσιο διαφόρων δραστηριοτήτων κατάρτισης σε σχολεία, διαβιβάστηκαν πληροφορίες σχετικά με τη στήριξη της ΕΕ στους τομείς της οδικής ασφάλειας και της υγείας και ασφάλειας στην εργασία.

Δημοσιεύτηκαν δύο σημαντικές εκδόσεις, συγκεκριμένα «2008-2018: 10 Years Working Together For Our Common Heritage – The Technical Committee on Cultural Heritage in Cyprus» (2008-2018: 10 χρόνια συνεργασίας για την κοινή μας κληρονομιά – Η τεχνική επιτροπή για την πολιτιστική κληρονομιά στην Κύπρο), και «Aid Programme for the Turkish Cypriot community – Selected Stories» (Πρόγραμμα βοήθειας για την τουρκοκυπριακή κοινότητα – επιλεγμένες ιστορίες).

4.8. Διαβουλεύσεις με την κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας

Πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις με εκπροσώπους της κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας, ιδίως στο πλαίσιο επισκέψεων ανώτερων υπαλλήλων της Επιτροπής στη νήσο. Η Επιτροπή εξακολουθεί να βασίζεται στη συνεργασία της κυβέρνησης όσον αφορά την επαλήθευση του ιδιοκτησιακού καθεστώτος, ενώ έχει επίσης τακτικές συναντήσεις με τη μόνιμη αντιπροσωπεία στις Βρυξέλλες.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Επιτροπή εξακολουθεί να παρέχει συνδρομή δυνάμει του κανονισμού για τη βοήθεια προκειμένου να διευκολύνει την επανένωση της Κύπρου μέσω της ενθάρρυνσης της οικονομικής ανάπτυξης της τουρκοκυπριακής κοινότητας, εργαζόμενη στο πλαίσιο των έξι στόχων της. Κατά τη διάρκεια του 2018, η βοήθεια συνέχισε να επικεντρώνεται σε τομείς που παρουσιάζουν ιδιαίτερα προβλήματα για τη μελλοντική συμμόρφωση με το κεκτημένο.

Λόγω των περιορισμών δυναμικότητας, των περιορισμένων ανθρώπινων και χρηματοδοτικών πόρων και των κενών στην ετοιμότητα για τη μελλοντική σταδιακή εφαρμογή του κεκτημένου, η βιωσιμότητα των έργων πρέπει να εξετάζεται προσεκτικά. Το ιστορικό της μέχρι τώρα συνδρομής και η ωριμότητα των έργων θα λαμβάνονται συνεχώς υπόψη σε μελλοντικές περιόδους προγραμματισμού. Οι προσπάθειες θα συνεχίσουν να επικεντρώνονται στην πρόκληση μεγαλύτερου αντίκτυπου σε τομείς προτεραιότητας μέσω λιγότερων αλλά μεγαλύτερου εύρους δράσεων.

Η Επιτροπή είναι έτοιμη να διαθέσει πόρους, μεταξύ άλλων και στο πλαίσιο του προγράμματος βοήθειας, στον βαθμό που απαιτείται για τη στήριξη των διαπραγματεύσεων διευθέτησης υπό την αιγίδα του ΟΗΕ.